

EL FULLA

de l'Albera Marítima

Agost de 2020

Portbou – any XXIII – número 94

Posa-te-la! Posa-me-la! Treu-te-la! Treu-me-la! Fica-me-la! Fica-te-la!
Contagia'm! Contagia't! Contagiem-nos! Confina't! Confina'm! Confinem-nos!
Critica'm! Critica't! Critiquem-nos! Creu! Desobeeix! Surt! Ajunta't!
Separa't! Viu! Separa'm! Multa't! Surt! Amaga't! Fes el que vulguis que
son quatre dies! Posam-nos! Posa-me-la! Treu-te-la! Treu-me-la! Fica-me-la!
Fica-te-la! Contagia't! Contagiem-nos! Confina'm! Confina't! Desobeeix! Amaga't!
Surt! Ajunta't! Critica't! Critiquem-nos! Creu! Desobeeix! Amaga't! Fes el
que vulguis que son quatre dies! Posam-nos! Posa-te-la! Posa-me-la! Treu-me-
la! Fica-te-la! Fica-me-la! Confina't! Confina'm! Creu! Desobeeix! Surt! Ajunta't!
Contagia't! Contagiem-nos! Critica't! Critiquem-nos! Creu! Desobeeix! Surt! Ajunta't!
Separa't! Viu! Separa'm! Multa't! Surt! Amaga't! Fes el que vulguis que
son quatre dies! Posam-nos! Posa-me-la! Treu-te-la! Treu-me-la! Fica-me-la!
Fica-te-la! Contagia't! Contagiem-nos! Confina'm! Confina't! Desobeeix! Amaga't!
Surt! Ajunta't! Critica't! Critiquem-nos! Creu! Desobeeix! Surt! Ajunta't!
Separa't! Viu! Separa'm! Multa't! Surt! Amaga't! Fes el que vulguis que
son quatre dies! Posam-nos! Posa-te-la! Posa-me-la! Respecta'm!
Respecta't! Fica-me-la! Fica-te-la! Contagia'm! Contagia't! Surt! Amaga't!

NINOTALLA Carles Roman

FABI I FEDÓ, CIUTADANS D'EMPÚRIES

QUO VADIS, REX? (PÀG. 5 DE 8)

I AQUELLS HOMES, QUE HAVIEN COMPARTIT AMISTOSAMENT ELS SEUS DARRERS MOMENTS, ARA PER SOBREVURE ES BARALLAVEN A VIDA O MORT ENTRE ELLS TALMENT COM BÈSTIES SALVATGES!

QUO VADIS, REX? És una historietta inclosa al primer àlbum de Fabi i Fedó: El mosaic i d'altres històries.

EDITORIAL

LLANÇÀ, LA MAR D'AMUNT I L'ALT EMPORDÀ

Arran dels fets molt lamentables ocorreguts al municipi de Llançà el passat 22 de juliol de 2020, a causa de problemes greus de robaria i ocupació d'habitatges (que s'estaven covant des de fa setmanes o mesos) es posa clarament de manifest que a la comarca de l'Alt Empordà es necessita urgentment incrementar les dotacions de Mossos d'Esquadra -particularment a la Mar d'Amunt- és a dir, els municipis de Portbou, Colera, Llançà, el Port de la Selva i la Selva de Mar.

No hi ha dubte que els incidents de Llançà són un problema, un símptoma que afecta tot el territori de l'Alt Empordà. Cal tenir molt present que la comarca de l'Alt Empordà és un territori molt estratègic. És una comarca transfronterera amb dos fronteres viàries molt importants, la Jonquera i Portbou, que la travessen tres grans infraestructures terrestres l'AP7, la N-II i la N-260, a més de dues fronteres ferroviàries, el tren convencional de la línia R11 de Barcelona-Sants a Portbou-Cervera de la Marenda i el TAV/TGV de Vilafant. En conseqüència, si a això li afegim que és una comarca molt empobrïda a causa de la crisi de dos sectors econòmics

molt tocats com són la construcció i el turisme, amb una mà d'obra molt poc qualificada, tant immigrant com del país, un centre penitenciari important, amb uns mil reclusos com és Puig de les Basses i un fracàs escolar molt considerable tenim un veritable còctel, social i polític, molt explosiu. Per què no s'ha planificat i coordinat millor, des de les institucions, ajuntaments, el Consell Comarcal, la Diputació de Girona, la Generalitat i el govern d'Espanya; així com des de la societat civil, patronals i sindicats l'economia i la societat d'aquest territori tan singular, per tal d'evitar que hi covés l'ou de la serp?

Al meu entendre ara cal reaccionar al més aviat possible. Cal crear una Comissaria dels Mossos de debò a Portbou ben coordinada amb la policia local de Llançà, que doni servei a tota la Mar d'Amunt (Portbou, Colera, Llançà, el Port de la Selva i la Selva de Mar). També cal un reforç de plantilles en els jutjats de Figueres, amb la creació de dos jutjats nous: un segon Jutjat Penal i un Jutjat de Vigilància Penitenciària i un reforçament important dels efectius dels serveis socials a tota la comarca. I tot això és molt urgent. ■

UN ESTIU DIFERENT AMB LA COVID-19

Sens dubte aquest any estem vivint un estiu diferent. Amb tota seguretat els efectes de la Covid-19 i el fet de portar mascareta pel carrer provoquen tota una sèrie de símptomes d'indoles molt variables en cada persona.

Estem experimentant una situació diferent que les generacions actuals només havíem vist en pel·lícules de ciència ficció. Però com sempre es diu la realitat supera la ficció, i d'ençà el mes de març d'enguany ens trobem en una de les pandèmies més importants de les darreres dècades.

Aquest món, aquest primer món desenvolupat fins a extrems molt poc humans, ha vist com un simple microbi pot fer trontollar aquest castell de cartes. I els governs s'han trobat amb els pixats al ventre reaccionant a deshora i improvisant estratègies.

Malgrat tot, cal una gran responsabilitat personal i col·lectiva per poder aniquilar la Covid-19. És una feina de totes i tots i cal ser molt prudents i conscient de què representa aquest malaltia.

Cal guanyar la partida. ■

O PINIÓ

EL TREN QUE HA PASSAT

Joan M Pau i Negre

Anaven transcorrent els anys quaranta, els cinquanta... El ferrocarril era el mitjà per excel·lència, ja que només una part mínima del proletariat província disposava d'automòbil. El tren de vapor i vagons de fusta de 1a, 2a i 3a classe, el del tracatrà rítmic, del xiulet ensordidor, que desensopava les campanes de les estacions al seu pas, era sinònim de progrés, generador de riquesa i d'escapada a unes llibertats controlades, ja que parlo d'uns anys de dictadura massa viva i omnipresent.

Com si obrís un àlbum de fotos em venen a la memòria imatges variades de moments alegres, optimistes, de viatjar sempre amb algun motiu, per anar a comprar o vendre, visitar amics o familiars, anar a la platja o a la capital. Viatjar a Figueres volia dir anar a mercat un cop per setmana; anar al notari, al metge o al dentista, potser un cop a la vida.

Per la meua doble pàtria llançanenca-figuerenca, era un viatger assidu de Figueres a Llançà, per passar-hi les vacances o visitar els avis. D'aquell temps recordo l'estació de Figueres, prou tronada, amb la llarga promesa que se'n faria una de nova. Això va durar massa anys, perquè sembla que a Madrid constava com a refeta i els diners es varen perdre en el trajecte. En temps d'hivern els corrents d'aire eren els protagonistes de la sala d'espera. Sort que al seu costat hi havia l'acollidor Bar Alejandro, de tarannà familiar, punt de trobada de tots els "recaders" comarcals i viatgers resignats. Amb el bon temps es podia gaudir de gran

intimitat al Parc de l'Estació, ara parcialment perduda pels blocs de pisos que l'envolten, carregats de bars, un trànsit important i per estar freqüent a freqüent amb l'estació d'autobusos.

D'aquella estació recordo els trens dels malalts en peregrinació a Lurdes, l'arribada massiva de pagesos tots els dijous, les parelles de la Guardia Civil que portaven detinguts emmanillats, suposats maquis o estraperlistes, les carregades de veremadors a França i l'escampada a punts diversos de les prostitutes del "barri" quan es varen tancar els prostíbuls de Figueres.

Les esperes dels trens podien ser llarguíssimes, perquè de Portbou a Figueres hi havia una via única. Quan s'intuïa l'arribada d'un tren, podia ser un goig sense alegria. Els "naranjeros", els trens que des de València portaven les taronges a Europa, tenien preferència de pas respecte als de viatgers, per allò de la flaca economia de l'època.

Quan finalment arribava hi pujàvem ràpid, que el tren no espera. Valga'm Déu, tant que l'hem esperat nosaltres! Ens instal·làvem amb dificultat, salvant maletes cantelludes de fusta; era època de treballadors de la verema que anaven a França per refer la seva minsa economia. Venien de lluny, cansats i bruts, pobrejaven. Els miràvem de reüll. Bevien d'una bota de cuir, trossejaven un pa eixut acompanyat de sardines de llauna i ens n'apartàvem perquè no ens taquessin d'oli.

Al compartiment una mica més allunyat uns soldats cantaven cançons obscenes i tiraven floretes a qualsevol femella. Tampoc eren grats a la gran majoria.

Sort que el viatge no era gaire llarg, però es feia etern. El vapor de la màquina s'escolava pertot, el fum dels fumadors de picadura ens coïa els ulls. Les olors quasi cap de bona: dels lavabos del vagó, de suor, de gallinassa o peix - ens acompanyaven inevitablement.

Quan arribava el fred, si no era el dia oficial per posar la calefacció, la gent es quedava arraulida en els seients de fusta i si feia calor no l'apagaven, perquè no estava programat. Obríem les finestres de guillotina, les que s'obrien; a vegades quan més fred feia no es tancaven.

Malgrat tot, el viatge, als ulls d'un infant o adolescent com jo, era estimulant. Era la petita aventura, el contacte amb gent imprevista i la visió dels nostres paisat-

ges, entretinguda encara que la sabéssim de memòria. Peralada i Vilanova de la Muga eren nuclis rurals, apartats d'una estació de poc trànsit de viatgers. Vila-juïga era un poblet que només tenia el detall exòtic d'un aquarterament de soldats, amb casetes i carrers prou endreçats, que es dominava des del tren. Llançà no era gaire res, amb parada de taxis i autobús d'enllaç amb el Port de la Selva. El cèlebre baixador de Garbet, en temps d'estiu, pels figuerencs i gironins era sinònim de bany econòmic. Colera, amb una estació, mirador de bones platges desertes.

I arribàvem a Portbou i es feia el miracle. Una estació grandiosa, del més bell estil industrial del segle XIX, amb passos soterrats, vestíbul enorme amb cantina-restaurant de renom, duana, llibreria, serveis de banca, cabines telefòniques. Marbres i motlures, llautons brillants i llums a dojo. A dins hi cabia, com al barret del màgic tota la gamma de policies, guàrdies civils, factors de RENFE i gent en moviment de banda i banda de

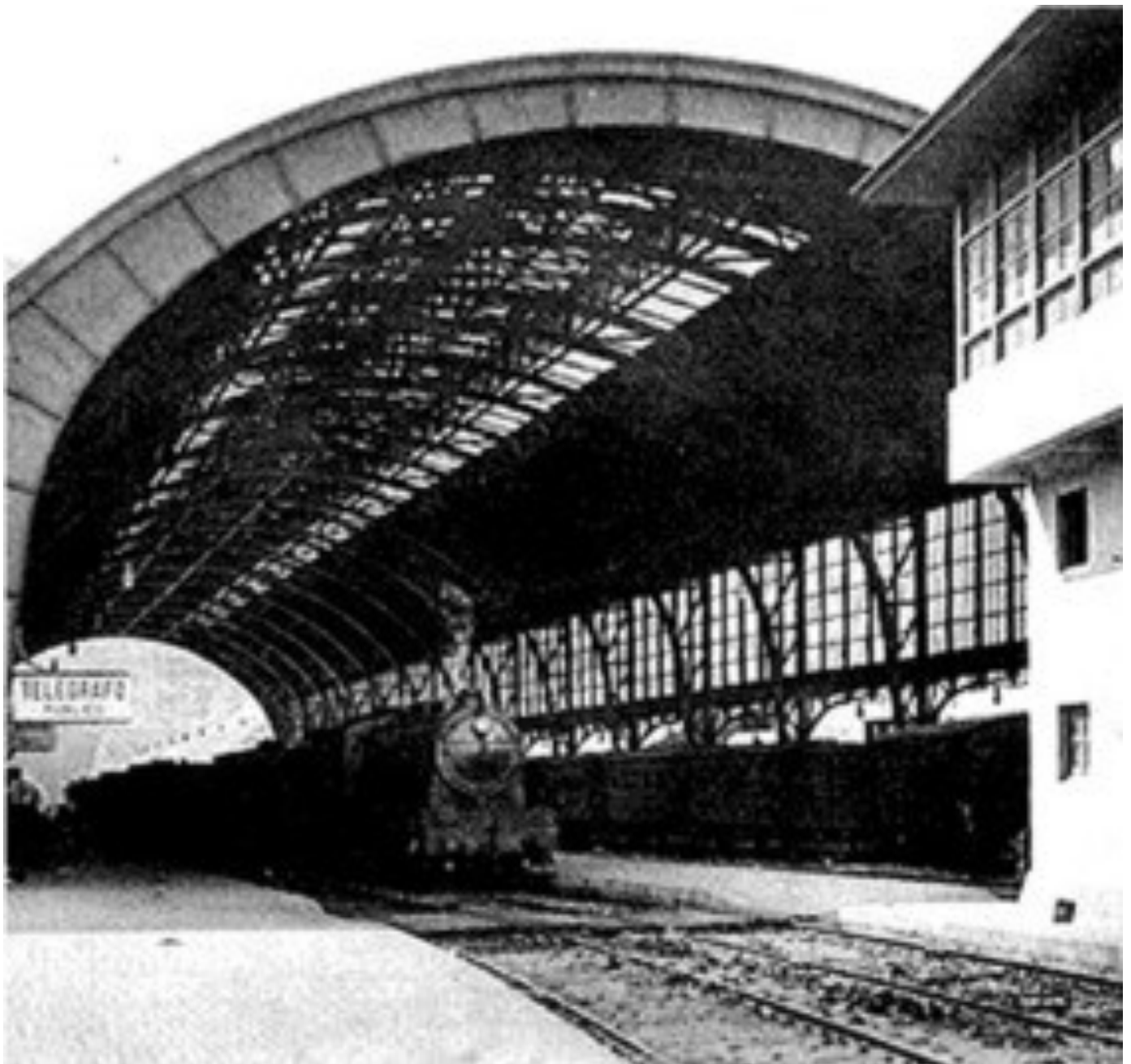
la frontera.

Als matins arribaven les dones, quasi totes de Llançà, carregades de cistells de peix i hortalisses, ja que Portbou gràcies al tren era un gran mercat per als francesos, tan propers. Un túnel curt separa Portbou de Cervera; el tren unia la gent de banda i banda que mai havia d'haver estat separada.

Portbou era una esplèndida parada i fonda que reconfortava aquells viatges incòmodes, de sobresalts per descarrilaments freqüents, de retards històrics, de temps perdut per fer petits recorreguts.

A l'època actual de l'odiosa pressa, dels "AVE" desitjats, dels rellotges imprescindibles i dels telèfons mòbils, odiats per ser ja imprescindibles, valorem amb enyor la lentitud del tren de vapor.

Per haver perdut el tren de saber viure, voldríem pujar al de la nostra infantesa amb la seva càrrega d'humanitat, però aquest tren era només d'anada. ■

M' HAN ENGANYAT COM UN «CHINO»

Jordi Casellas Guinot

De petit, quan una cosa no sortia bé i no en sabia la causa em sentia enganyat. Així me'n sento amb el tema de la Covid-19 que ens arriba de la Xina. Intentaré explicar-me. Pensant malament, en sintonia amb un rumor estès arreu, crec que aquesta mala bèstia ha escapat d'un laboratori de la ciutat de Wuhan; ha pogut ser de manera involuntària o obeint les altes instàncies polítiques xineses.

Si això fos veritat -cosa que no sé del cert- Pequín hauria guanyat una gran batalla davant de Washington en la guerra econòmica que mantenen, i si de pas han fet una finta a la CIA representaria una jugada d'escac mat al rei Trump. D'aquesta manera s'estan fent els amos del món, ja que els mesos de març a maig han pogut comprar a la borsa les accions de les millors empreses a peu de saldo i així passar a les seves mans un colossal volum de riquesa industrial mundial. I en paral·lel, políticament, carregar el mussol al rat penat.

Ahora, com que la Xina estava preparada per vendre els estocs de mascaretes, tests, etc. a escala mundial, ha acabat d'arrodonir el negoci. Setmanes enrere *La Vanguardia* donava al notícia d'un rebrot a Wuhan de sis positius. En lloc d'identificar la xarxa de relacions dels sis positius per detectar d'on venia la infecció, el govern xinès matà pardals a canonades i va fer la prova de detecció als onze milions d'habitants de la ciutat. Altra vegada negoci afegit, perquè indueix les altres nacions a comprar-los tests per actuar també a escala sobredimensionada. Ens han enganyat amb els morts. Si la pandèmia del coronavirus els va durar de desembre a març no hi ha ningú que pugui creure que sols han tingut 4.633 decessos a tota la Xina, dels quals 3.869 a Wuhan, en una regió de vora 300 milions d'habitants. A Catalunya, amb 7,5 milions hem tingut els triple de morts. Al febrer, arreu del món reproduïen vídeos *made in China* on es veïa com detenien gent que sortia al carrer i desobeïen les ordres, com els caçaven amb llaços al coll talment fossin gossos, i com la gent queïa morta pels carrers de la ciutat de Wuhan.

No crec ja res del que puguin dir les notícies, manipulades pel govern de Pequín. Davant la diplomàcia xinesa, tant la UE, com l'ONU i l'OMS han fet un trist paper: han defraudat tota la humanitat. Caldrà veure quina responsabilitat i quines sancions imposaran a la Xina els organismes internacionals amb aquesta catàstrofe mundial, sigui voluntàriament o inadvertida. Jurídicament, "la causa és causa del mal causat" i haurien de pagar pel seu delictes.

Finalment recomano totes les cadenes de televisió que reposin el film d'Elia Kazan, *Panic in the Streets* (1950), amb els actors Richard Widmark i Jack Palance, que explica com s'atura una pesta bubònica mitjançant la policia científica. Així els governs podran saber com actuar en el rebrot proper. ■

MONOGRÀFIC

El turisme i la Covid-19

COSTA BRAVA DESPRÉS DE LA COVID-19

Dolors Bassa i Coll

En ple mes de maig i des d'una cel·la de la presó Puig de les Basses em demaneu un article referent al turisme de la Costa Brava després de la COVID-19. El primer que em ve al cap és que estem en temps d'incerteses, per tant, malgrat les experiències, vivències i reflexions que hàgim passat anteriorment de qualsevol tema, ara cal repensar-ho tot.

De fet, quan aquests dies es pregunta a alguns experts econòmics o socials pel futur immediat, la resposta més generalitzada és: "res serà igual"... però... jo, sense massa expertesa, hi afegiria: sempre és així, no? Després de qualsevol fet disruptiu de la vida, mai res continua exactament igual ni individualment ni col·lectiva.

A la Costa Brava el turisme ha passat per diverses fases. El turisme de masses i d'estacionalitat, amb consum intensiu de territori i recursos va tenir el seu boom als anys 70-80, però després cada any hi ha hagut més turistes que rebutgen formar part d'una gran massa i d'un temps determinat i valoren la qualitat de l'entorn com a criteri a l'hora d'escollir la destinació on gaudir del temps lliure. Aquest fet, ara, es potenciarà més encara.

La marca Costa Brava està molt ben reconeguda i en els darrers anys alguns han fet un esforç ingent per cercar la qualitat tant en la promoció com en les vivències i en les certificacions de platges, allotjaments de

restauració i entorns agradables. De fet, el pes real del turisme sobre el PIB de la Costa Brava era del 20%. És el valor del sector turístic per l'economia de l'Alt Empordà, el Baix Empordà i la Selva, segons deia l'any passat mateix la Sra. Anna Garriga, degana de la Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales de la UdG. I si ho comparem, sabem que el sector industrial al global de Catalunya és també del 20%. Per tant, era el mateix pes que el sector industrial a tot Catalunya. Això implica una indústria turística de molts llocs de treball, que afecta moltes persones de manera directa i indirecta. I cal tenir-ho molt en compte.

Estem d'acord que els principals actius de les nostres contrades són els naturals. Però ara mateix es parla d'anar a la platja per torns, de desplaçar-se en mitjans de transport al 30% de la seva capacitat i especialment en cotxes particulars, de tancar fronteres tant d'entrada com de sortida... És veritat que tot dependrà de l'evolució de la pandèmia. El grau de reactivació turística dependrà de la flexibilització progressiva de les normes que s'implementin i de la possible política comuna europea: les polítiques descoordinades implicaran desconfiança i mesures desiguals. Per tant, aquestes serien les dues primeres idees: seguretat higiènica i sanitària que comporti confiança quant a la salut, i política turística comuna europea.

L'experiència d'aquesta situació sanitària actual pot provocar un canvi en l'ordre de prioritats en la vida de moltes persones. I entre aquests canvis de prioritats és previsible que a curt i mitjà termini sigui que els viatges no seran de llarga distància. Aquest fet l'hauríem de convertir en una oportunitat per a la Costa Brava. ja que hi haurà una recuperació de les destinacions de proximitat i en vehicle privat. Els viatges de proximitat generen més confiança psicològica, més sensació de control i menys despesa, per tant, el turisme nacional serà el gran actiu.

Aquestes premisses impliquen un canvi de la mentalitat

cap a un debat que tingui més en compte la sostenibilitat, l'ecologia i el respecte al món local, una tendència cap a accions per un turisme més responsable sobre la base de la sostenibilitat ambiental i de recursos.

Ara, la Costa Brava, a més de tenir com a protagonisme destacat la natura, un litoral captivador per la bellesa de les platges i els indrets singulars, haurà de ser, més que mai, una suma de bones sensacions. Necessitarem que la previsible caiguda en picat del nombre de turistes internacionals es compensi amb el turisme interior. Per aconseguir això necessitem:

Valor social, és a dir, aprofitament dels recursos socials de cara a una bona imatge per als turistes i l'entorn d'aquests. Professionalitat tant del personal dels serveis com potenciació de bones maneres i valors socials de la ciutadania: simpatia, educació, empatia envers els altres i un tracte segons les expectatives de la qualitat de la destinació... Capital humà de qualitat.

Valor emocional. Implica que l'experiència turística comporti felicitat i harmonia per deixar un bon record i ganes de tornar-hi. Així fidelitzar més que mai les persones que ens visiten i que els quedi una bona actitud envers la destinació.

Qualitat generalitzada. Ja disposem de certificacions de molts indrets i per diferents productes i serveis turístics. Però haurem d'avançar més en qualitat, en renovació constant, en tecnologia i en totes les aplicacions i accions.

Contenció en els preus-costos monetaris. Tot fa pensar que hi haurà una demanda més baixa per la crisi econòmica general derivada del temps de confinament, ja que estarem davant d'un entorn en què molts col·lectius i persones tindran un nivell adquisitiu més baix, per tant és un indicador que no juga a favor d'un increment de preus.

El turisme, com moltes altres coses de la nostra societat, canviarà de valors, esperem que sigui en positiu i pel bé comú. ■

P ORTBOU, LOSTE, JO i EL TURISME

Sal·lus Herrero i Gomar

L'amic Josep M Loste, em demana un article per al *Full* següent, d'aquest estiu del dos-mil·vint, a la manera com demanen els «clients» als cambrers, quan sol·liciten i observen la carta del menú: «Voldria que feres un article sobre afers turístics a l'Empordà, que sigui breu i esclaridor de la situació mundial... i si pot ser que proposi alternatives a la crisi». Quan sents una petició així, només pots riure i dir com els cambrers: «Fet, a l'instant!». Hom pensa que els filòsofs, sociòlegs o historiadors, sabem «una mica de tot» com deia el filòsof, autor del gran *Diccionari de filosofia*, Josep Ferrater Mora, al seu llibre amb el títol *Una mica de tot*, talment un calaix de sastre. Però la realitat és que si no analitzen amb dades i xifres les coses, no en sabem ni un borrall. O errem molt, com tothom (tothom!).

Fa més de 50-60 anys, tota una vida, el boom turístic que va esclatar, sobretot als Països Catalans: Eivissa i la resta d'Illles (Mallorca, Menorca, Formentera...), la Costa Brava, Cadaqués, Calella de Palafrugell, Lloret de Mar, Benidorm, Xàbia, Dénia, Altea, inclús Portbou, malgrat que sigui, sovint, «només» com a punt de cruïlla fronterera entre la Catalunya sota el domini de l'Estat espanyol i la Catalunya sota el domini de l'Estat francès. No obstant això fa més de vuitanta anys, Walter Benjamin va estar de viatge "turístic" a Eivissa. El poeta Vicent Valero ha escrit alguns llibres sobre aquest viatge fugint del nazisme, entre ells, *Experiència y pobreza. Walter Benjamin en Ibiza*, 2018, i hi ha uns diaris de Walter Benjamin del seu viatge i estada a Eivissa cercant el minimalisme de les cases de pagès, la seua decoració austera, humil i senzilla. Abans George Sand i Chopin, *Un hivern a Mallorca (memòries)*, 1842. Molts viatgers han vingut als Països Catalans i han escrit sobre el paisatge i sobre nosaltres; sense anar més lluny, com posa al cartell abans d'arribar al cementiri de Portbou, Hannah Arendt, en venir a visitar el seu amic, Walter Benjamin, va declarar que no havia vist mai un paisatge tan bell com el de la badia de Portbou, a prop d'una frontera que uneix, perquè no separa res. O no hauria de separar res sinó apropar la Catalunya del sud i la del nord.

Obrim un llarg parèntesi: (En esmentar la frontera, no puc deixar d'advertir que el professor d'Història Contemporània a la Universitat de Girona, Josep Clara, recentment ha publicat llibres molt interessants, que encara no he pogut llegir amb l'atenció que es mereixen, només n'he fullejat i mirat la bibliografia i les introduccions. *Històries de frontera*, Editorial Gavarres, març 2020, sobre el paper de la frontera en èpoques conflictives i emigracions polítiques, però alhora com a espai per preparar moviments desestabilitzadors del sistema vigent. També la frontera com a territori privi-

legiat d'activitats clandestines i com a trampa per a deixar la vida. Com a lloc de control governatiu i militar, per garantir la defensa del territori davant d'enemics eventuals, i com a espai on els drets humans no són respectats. Com a escenari d'episodis de la vida econòmica, religiosa i social de les poblacions que s'hi assentaren... A la frontera, no s'alcen només límits o murs territorials, sinó que n'hi marquen poder, dependència i subordinació entre les persones... *Nazis a la frontera dels Pirineus Orientals (1942-1944)*, on segons Pierre Vilar, «és a les fronteres» on s'observa millor la història del món». Portbou juga un paper decisiu en aquesta observació del món... També *La Guàrdia Civil. Espina dorsal de l'Estat espanyol a Catalunya, 1844-2018* (2019) és un llibre clau per conèixer la història del nostre passat més recent. Les formes de dominació colonial, política, jurídica, policial i militar, que fa sevir l'Estat contra els Països Catalans. Els instruments de l'opressió).

Recordo el primer viatge 'turístic' que vaig fer més enllà de la Península, fou a França quan tenia quinze o setze anys, que l'autobús que sortia de Benicalap (València) camí de Taizé (una comunitat cristiana ecumènica monàstica que dirigia el frère Roger Schutz, premi Unesco, 1988, per la seua contribució a la pau... assassinat a ganivetades per una dona romana desequilibrada); també vam arribar a visitar Lió i Ginebra. Aquell bus es va aturar al restaurant de Grifeu, el xofer i la gent del bus deia que havíem passat pel darrer poble d'Espanya, Llançà, i que era millor que prenguérem alguna cosa

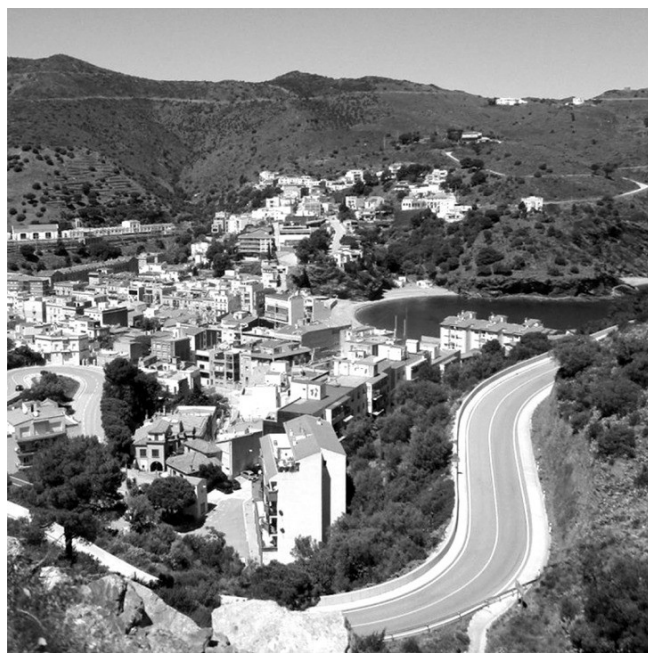
Abans d'entrar a França perquè allà les begudes eren molt més cares, ja que Portbou ja era un poble francès...

Colera no sabien ni que existia. Jo, sabia, perfectament, que això no era veritat, perquè sabia de geografia ben bé des dels dotze anys quan m'havia après totes les capitals de món i m'agradava mirar els mapes i aprendre noms de ciutats i saber distingir entre nacions i estats, que hi ha gent que li costa molt distingir una cosa i l'altra i les confon, com si fos el mateix, embolica que fa fort. A uns i altres els afebleix, que és el que volen els principals cacics del món... A més a més, el meu pare que era pagès i sovint «exportador», havia enviat raïm i altres fruites a França i a Alemanya; la meua mare m'havia contat, mantes vegades, que el seu marit havia vingut algunes vegades a Portbou per aconseguir desbloquejar el tren i deixaren passar la mercaderia, perquè el tren estava aturat a la frontera, per tant, sabia que Portbou, era un poble català que estava dins de l'Estat espanyol... Però no vaig dir quasi res per desmentir-ho, només vaig insinuar que encara restava arribar a Portbou; algú em va dir, amb una rotunditat que fa emmudir, que Portbou era ja França i, en efecte, vaig callar; quan vam passar Portbou i ens vam entropessar amb la duana que hi ha a dalt de tot entre Portbou i els Límits, alguns van reconèixer que s'havien equivocat, altres insistien en el *sostenella y no enmendalla*, com sol passar massa sovint... Quan vam parar l'autobús, eren gairebé les dotze de la nit, com que tenia pocs diners, vaig fer un volt solitari pel restaurant de Grifeu, mirant la platja i vaig pensar que, anys després, voldria venir a viure a un lloc tan bell com la Costa Brava, Llançà, Colera, Portbou, Cervera, Banyuls o Cotlliure... I molts anys després, aquell desig fugisser, a penes suggerit en la íntima foscor de la nit, es va fer realitat.

El diumenge, 21 de juny, inici de l'estiu, al diari *Ara*, vaig trobar un article d'Ignasi Aragay «L'abstinència de la viatgitis» que va més enllà de l'estricta negoci de la indústria turística; em va semblar una reflexió adequada per proposar-se aquest estiu encara assetjat pels rebrots de la pandèmia del coronavirus, com està passant ara mateix a les comarques de Lleida i més enllà. Però s'imposa la minorització de la importància dels rebrots per "*salvar el turisme*". Alguns empresaris del turisme, més realistes, afirmen que dins d'ací dos o tres anys el turisme viurà en una greu crisi.

Aragay proposava la necessitat de reduir els viatges llunyans i pensar en vacances a prop. L'Empordà obté més d'un vint i tants per cent del PIB, el monocultiu del sol i platja, no és una bona idea, l'abandonament de l'agricultura (la vinya, les oliveres...) mil·lenària, des del temps dels grecs i romans, la reducció de la indústria lligada a l'agricultura (alcohol, ratafia, herbero...), tot i que la mineria ha sigut una de les poques indústries que encara roman a Llançà, destrossant les muntanyes, amb contaminació i esgotament de la pesca... sense

cercar formes de treball i de viure alternatives menys contaminants. Aragay remarcava que «*Si a la Covid hi sumem la Greta Thunberg, el resultat d'aquest estiu és l'obligació moral de no viatjar*»: «*Ara mateix, qui més qui menys tothom pensa en les vacances, que per a la majoria seran casolanes, quilòmetre zero. Ni el virus ni la por al virus no marxaran així com així. Per això buscarem destins i plaers propers i segurs. Si cada any tants turistes venen a visitar-nos, deu ser per alguna cosa, no? El país, a més, està esponerós, les generoses pluges d'aquesta primavera l'han convertit en un immens brot verd. Així doncs, l'abstinència del vici de la viatgitis no serà tan traumàtica. Serà com una petita, agradable i forçada cura de desintoxicació. L'any que ve és probable que tornem a marxar lluny, a la recerca del fals paradís perdut, però potser ho farem amb nostàlgia d'aquell estiu del confinament tan reposat, tan poc estressant, tan íntim i lliure*». Aquests darrers mots, m'han dibuixat els con-

torns de nord de l'Empordà, els pobles de la Mar d'Amunt, Portbou, sobretot és un espai reposat, poc estressant, com un balneari per reposar i recuperar-se dels estils de vida accelerats... Un punt de trobada, d'intercanvis i de cruïlla, per relaxar-se i viure una vida més tranquil·la. El que hauríem de fer, al meu parer, és repoblar bé, amb espècies adients d'arbres, les muntanyes dels pobles de la Mar d'Amunt abans que la desertització ho faci irreversible...

Entre el desig de molt turisme i que hi hagen rebrots de la Covid en la realitat, entre engreixar la indústria turística per acumular diner i prioritzar la salut és molt difícil fer que encaixi tot, sense contradiccions irreconciliables (oxímorons)... Posats en el dilema de triar entre economia i vida, quan no es puguin coordinar i conjuntar les dues alternatives, tinc clar que la salut i la vida és el més important. Perquè és vital. Perquè només recordem i enyorem la salut quan la perdem. El capitalisme ens imposa que l'economia és primer, el seny en ha de fer prioritzar la vida. En defensa pròpia. ■

TURISME DE FUTUR, TURISME SOSTENIBLE

Llorenç Carreres

El turisme ja va començar en temps dels sumeris, dels grecs i dels romans clàssics, però a l'Edat Mitjana va quedar aturat. Tal i com el coneixem ara va renéixer al s. XIXè amb la Revolució Industrial quan van començar els viatges de manera exponencial i els desplaçaments entre territoris mentre anaven augmentant les infraestructures i es consolidaven els transports.

Thomas Cook&Son i American Express, empreses de

transport de mercaderies van anar canviant fins a convertir-se en agències de viatges. Paral·lelament va arribar el cotxe utilitari, els grans vaixells i els avions (cada vegada més assequibles) a partir de la II Guerra Mundial.

Els economistes han calculat que el turisme significa el 10% del PIB del món mundial i que aquí arriba al 15% del PIB. De tothom és conegut el boom aparegut dels anys 50, l'anomenat turisme de masses. Hi ha qui ja parla de turisme espacial (per minories amb la cartera plena).

Si no es controla aquest creixent turisme pot acabar amb una oferta de baixa qualitat, mal aprofitament del patrimoni, problemes de convivència amb la població local com ja s'està donant en diversos barris de les metròpolis modernes. De mica en mica a les ciutats i aviat als pobles de la Costa Brava, que han canviat la seva fisonomia en els darrers cinquanta anys.

El turisme cal adaptar-lo a l'entorn existent. Cal preservar el patrimoni. En el cas de Portbou, el patrimoni material: Tres platgetes, cala del Pi, les Freses, cala de Claper, Platja Gran i Platja Petita; l'església neogòtica de Santa Maria, les 3 línies de búnquers fronterers i el Memorial Walter Benjamin (de interès internacional). I el patrimoni immaterial (conjunt de testimonis no tangibles que conformen l'herència cultural de la societat): tradicions i festes del poble, gastronomia, la pesca que s'ha anat perdent, viatjar en tren.

No oblidem que el turisme modern és un motor de desenvolupament però que cal revertir-la en la millora dels llocs de treball, millorar les infraestructures (com el túnel del coll de Frare, inaugurat el 2006, i que estalvia 22 revolts i la seva problemàtica), revitalització de les regions (aquesta zona fronterera necessita un pla estratègic per adaptar-se als nous temps de globalització, i no obviem que cal cuidar la relació turista-resident. Si no es preserva el futur amb un turisme sostenible es matarà «la gallina dels ous d'or») com ha passat en molts altres indrets.

Esperem que els responsables del turisme inverteixin en futur, potenciant la millora de les instal·lacions actuals molts incipients tant en hostaleria com en restaurants per poder marcar tendència i atraure turisme transformador. Seria bo que ADIF millorés els trens per facilitar l'arribada del turistes. I arribar a algun acord amb SNCF, ja que el tren d'alta velocitat va per un altre camí. Es podria promocionar una ruta amb un tren turístic que unís Llançà, Còlera, Portbou, Cervera de la Marenda, Banyuls de la Marenda, Cotlliure i Argelers en un circuit de turisme sostenible.

Seguir amb la Ruta Walter Benjamin oberta el 2007 però cercant més implicació internacional i completant el centre d'estudis de la figura d'aquest filòsof al poble. ■

INTERMODALITAT

Josep M Loste i Romero

Atès que aquesta temporada turística ha començat més tard i molt més fluixa per les circumstàncies de la pandèmia, considero que caldria fer-la servir com a preparació, com a experimentació de la propera campanya, ja en ple nou paradigma, en el 2021.

En principi, a la Costa Brava, i a gran part del litoral català, tenim un greu problema de transport públic i mobilitat insostenible.

Cal que tothom sàpiga que només quatre poblacions -tres a l'Alt Empordà i una a la Selva- disposen d'estació del tren convencional, la qual cosa ens obliga a valorar, activar i modernitzar molt més la intermodalitat. El concepte d'estació d'enllaç -com Llançà, Vilajuïga, Figueres, Camallera, Flaçà, Girona o Caldes de Malavella- adquireix una importància capital, molt a tenir en compte. Però, és clar, això implica haver-nos d'interrogar, haver de plantejar diverses preguntes clau sobre aquests punts.

Per què el bitllet del tren convencional és tan car?

Per què hi ha tan poca informació sobre els abonaments ferroviaris i la seva relació amb el turisme francòfon de proximitat?

Per què tot són problemes si volen fer realitat un autèntic turisme sostenible?

Per altra banda, els ajuntaments de la Costa Brava haurien d'intentar oferir bonificacions al turista que compleix, que es desplaça en transport públic intermodal o cotxe elèctric. Res de tot això s'està planificant ni, molt menys, portant a terme.

Enguany l'activitat turística patirà molt, és evident, però ara és el moment de posar "tota la carn a la graella", de bastir les bases per millorar de cara al futur.

Ara ens cal, urgentment, amb el suport dels municipis, els consells comarcals, la Diputació de Girona, la Generalitat, el govern de l'Estat i la Unió Europea un autèntic "new green deal" turístic i un "Pla Marshall" del tren convencional, i el transport públic amb molta intermodalitat. ■

EL TURISME DE LA COSTA BRAVA DESPRÉS DE LA COVID-19

Xavier Hereu Torrent

La costa Brava té un atractiu turístic que no canvia. És la seva bellesa natural. A l'alçada de les platges i cales, l'aigua banya els vessants de les muntanyes que tenen suport al fons del mar. Els turistes que venen de lluny, es sorprenden i la bellesa natural els omple el cor. Però el turisme no era el mateix quan no hi havien els mitjans de viatge moderns. Llavors anàvem a la platja els de l'Empordà. Jo recordo que quan tenia 7 anys (1947), el meu avi em dugué des del seu poble de la Tallada fins a la platja de l'Escala amb una tartana tirada per la seva euga. Però, malgrat tot, en aquell temps ja venien turistes de diverses ciutats europees, per banyar-se a la platja.

El mot "Costa Brava" és una locució de gent de mar i es va publicar escrita, al diari *La veu de Catalunya* el dia 12 de setembre de 1908, en un article del poeta Ferràn Agulló, en el qual deia que l'expressada costa anava des de la desembocadura de la Tordera, fins a la frontera de França, en el municipi de Portbou. I aquesta denominació va ser adoptada internacionalment de forma oficial, l'any 1965.

Cap a l'any 1955, quan jo ja en tenia 15, recordo les primeres repercussions del turisme a l'Empordà. Els amics de més edat, de 18 o 19 anys, ens deien que volien anar a la platja perquè allà hi havia unes noies molt maques que venien de Suècia, amb els ulls blaus i el cabell ros. Per tant, és evident que en aquells anys ja havia començat el turisme internacional. Per això l'Estat espanyol va disposar l'alçament de la seva bandera a les platges turístiques. El diari *Los Sitios* del dia 5 d'agost de 1962, publica una notícia sobre un banyista català, que va arriar la "rojigualda" i en el seu lloc hi va posar les calces d'un biquini, a Llafranc. El que va fer no és correcte però tampoc ho era la imposició de la bandera espanyola a les nostres platges.

A la Costa Brava de l'Alt Empordà, a Portbou per exemple, hi ha uns banyistes més aviat casolans, que viuen a la Catalunya Nord i ens fan costat com a germans. Entre ells tenim els de Perpinyà que sempre ens han acollit i donat suport. Jo recordo que quan tenia 9 anys (1949) vaig anar-hi des de la Bisbal, amb la meva mare, en un autocar que, en arribar, l'envoltaren emigrants catalans i espanyols que ens preguntaven d'on veníem i si sabíem res dels seus familiars o amics que havien quedat a Catalunya. Poc després ens vàrem reunir tots en un cafè gran, per escoltar un concert de cobla que va interpretar "L'Emigrant". La vivència d'aquells moments, la vaig escriure, al cap dels anys, en un poema que diu:

"Immigrats i visitants
reunits en un cafè gran

ens sentíem com germans
La cobla, pels catalans,
va interpretar l'Emigrant.
La guerra dolors encunya;
amb llàgrimes degotant,
tots els fills de Catalunya
la recordaven plorant.
I als que venien d'Espanya
també sofrents i emigrants
la música els era estranya
però, amb seny que amor entranya
ploraven pels Catalans".

Aquest és només un exemple de la relació entranyable que hi ha entre els catalans del Nord i els de l'Empordà.

Jo no puc assenyalar el moment i el temps en què el virus pandèmic desapareixerà del nostre món però el que sí tinc clar és que quan tot això passi i la gent es pugui hostatjar, passar fronteres i viatjar amb llibertat, tornarem a viure el turisme arrelat i tradicional de la Costa Brava. No minvarà. I el que sí ens caldrà a tots plegats és estar amatents als laboratoris que poden combatre els virus de tota mena, si algun dia tornessin. Però els que sí tornaran són els turistes estrangers i els amics de Catalunya Nord. Tranquils. Ens veurem a la platja. ■

L'ENTREVISTA

ENTREVISTA A XAVI RAMIRO I GRANOLLERS

**Il·lustrador i President de l'APIC –Associació Professional d'Il·lustradors de Catalunya–
Joan Gubert i Macias**

Fotografia Xavi Ramiro

Xavi Ramiro il·lustrant al seu lloc de treball.

- Explica'ns qui ets i a què et dediques professionalment?

El meu nom és Xavi Ramiro, sóc fill de Portbou i faig d'il·lustrador. També imparteixo classes en diversos postgraus i màsters sobre il·lustració. Actualment, sóc el president de l'APIC (Associació Professional d'Il·lustradors de Catalunya).

- Què és il·lustrar per a tu?

Com a moltes il·lustradores i il·lustradors, la passió pel dibuix i la cultura gràfica ja em ve des de petit. Amb el temps, vaig voler que esdevingués la meva professió, però potser és alguna cosa més que això: és un estil de vida. No dibuixo només per guanyar-me les garrofes, també ho faig per poder expressar-me i comunicar-me amb els altres, per conèixer-me millor i fins i tot com a teràpia.

- Ens pots explicar que és APIC i a què es dedica?

L'APIC és l'Associació Professional d'Il·lustradors de Catalunya i la seva finalitat és múltiple. Treballem pel reconeixement i la defensa dels drets de les

il·lustradores i els il·lustradors del país i la millora de les condicions laborals i de contractació. També som interlocutors amb les diverses administracions i volem donar a conèixer la il·lustració catalana arreu. A més, posem a l'abast dels socis tot d'eines legals i educatives per a la seva millora professional... Entre altres coses!

- En aquests moments tu ets el president d'APIC. Quan vas ser escollit?

Ara fa uns tres anys i mig.

- Quant vas començar i per què en el món del dibuix i la il·lustració?

Fa uns 25 anys que sóc il·lustrador professional... el temps passa! Així i tot, em va costar trobar el meu camí, ja que a finals dels vuitanta la il·lustració no era tan coneguda com ara i jo no sabia ben bé què era. Sí que tenia clar que em volia dedicar professionalment al dibuix, però dubtava de per on anar. Als noranta, vaig començar estudiant tècniques pictòriques a Barcelona, però amb el temps em vaig adonar que m'inte-

ressava més la visió més popular de l'art, que a parer meu representa la il·lustració: dibuixar a premsa i revistes, fer còmics o llibres, em semblava igual de creatiu, però més proper.

- Quins són els teus "mestres" en aquest camp?

Les influències han estat múltiples, pràcticament infinites... Puc dir que he gaudit i gaudeixo molt amb la feina dels altres! Han variat, això sí, segons l'etapa de la vida, i han sortit de camps molt diferents i de països i cultures diverses. Però, per anomenar uns quants, podria dir: la Pilarin Bayés, Cesc, Sempé, Jim Hemson, Miró, Gauguin, Mariscal, Jack Kirby, David Hockney, Osamu Tezuka o Fujiko Fujio... Una bona barreja, oi? De totes maneres, avui en dia, crec que la major influència que tinc és la feina que fan algunes companyes i companys de professió, que a més són amics.

- Podem afirmar que la il·lustració va més enllà d'un simple dibuix?

A mi m'agrada dir que il·lustrar és traduir una idea en imatges. I potser aquesta és la gran diferència amb el dibuix. Pots dibuixar sense cap finalitat en concret, simplement pel plaer de plasmar gràficament alguna cosa. En canvi, quan il·lustres, generalment estàs explicant alguna cosa.

- Il·lustrar és comunicar?

Sense cap mena de dubte. Jo diria que és la seva finalitat principal.

- Moltes vegades, per no dir la majoria, els lectors i/o usuaris no ens fixem amb el nom de l'il·lustrador. No creus que els il·lustradors quedeu, en el resultat final, una mica en segon pla?

Sí, és una llàstima! Són condicionats culturals, arrossegats d'antics prejudicis. Potser també perquè a l'escola es parla més d'escriptors i literatura que de dibuixants i d'art gràfic. Hi ha una falta important de cultura general sobre el tema, i els mitjans tampoc no en parlen gaire. Desconeixem la nostra pròpia història gràfica, que ha estat molt important! Des de l'APIC treballem per canviar aquestes inèrcies.

- Il·lustració manual i/o digital?

Això va a gustos. Quan alguna obra d'art m'arriba al cor, no estic gaire pendent si és d'origen analògic o digital, simplement m'agrada o no.

A l'hora de treballar, però, amb les eines tradicionals l'error es paga car. Per això prefereixo dibuixar amb eines digitals: em relaxa saber que puc provar tantes vegades com vulgui una idea i que puc tornar enrere pitjant un botó. Això em fa ser més atrevit i menys conformista, creativament parlant. Quantes vegades he trobat a faltar, a la vida real, aquest botonet!

- Com definiries el teu estil?

Uf, aquesta és difícil de respondre! Intento no obsessio-nar-me gaire amb la tècnica i estar molt pendent, sobretot, de comunicar. M'agrada que els altres trobin les meves il·lustracions properes, quasi confidents, i experimentin afinitat o simpatia pels meus personatges. També dono molta importància al color i a les formes, i miro que sempre hi hagi força equilibri i harmonia.

- Tot el món de la il·lustració està dirigit a una edat i un públic concret?

No, en cap cas. Tot i que molta gent associa la

il·lustració al públic infantil, ja que la major part dels productes dirigits a aquesta franja d'edat sovint tenen dibuixos. Però també trobem il·lustració en els llibres per a joves o adults, a la premsa i a les revistes, a moltíssims productes digitals, com aplicacions i videojocs. També és important en el món de la publicitat o de la moda. En definitiva, la il·lustració és extremadament transversal... I això, que és una gran qualitat, sembla que de vegades jugui a la seva contra.

- Existeixen premis o distincions dins aquest món gràfic? I tant! En l'àmbit internacional n'hi ha moltíssims, i també a casa nostra. A més, fa 28 anys que, des de l'APIC organitzem els Premis Junceda, que són els guardons més importants de la il·lustració catalana. Amb 12 categories diferents (des del còmic fins a la il·lustració científica), els guanyadors anuals dels Junceda ens ofereixen una fotografia perfecte del bon estat de salut creatiu de la il·lustració catalana.

- Quina influència creus que ha tingut el còmic japonès, el manga, en el món de la il·lustració?

Prou important. I com que només fa unes dècades que el coneixem a Occident, no ha estat una influència progressiva, sinó que ha incidit de cop en la feina de les noves generacions.

Els japonesos dibuixen manga de qualsevol tema: esportius, bèl·lics, polítics, biogràfics, econòmics, sobre el món laboral, de ciència-ficció, terror, romàntics, d'humor, eròtics, heterosexuales, gais... hi ha un manga per a cada públic i ens han demostrat a Occident que tot es pot dibuixar i que de tot es pot fer un còmic. I això, ha tingut força impacte.

- Si haguessis de triar entre una novel·la sense i una altre amb il·lustracions, amb quina et quedaries?

Si sabessis quants llibres i discos he comprat només per la coberta!

- Qui són per tu els millors il·lustradors i/o dibuixants, en aquest moments a nivell europeu?

Sincerament, n'hi ha tantíssims que no t'ho sabria dir. Actualment, hi ha il·lustració a tot arreu i tothom troba una via per mostrar la seva feina: o bé en publicacions tradicionals o donant-se a conèixer a les diverses xarxes socials. Sí que et diria que la il·lustració catalana no té res a envejar a la dels altres països, sempre hem tingut grans autors i autoras, i ara també.

- Creus que Mariscal, l'any 1992 amb les olimpíades de Barcelona, va trencar amb l'estètica clàssica de les il·lustracions?

Va portar el que aleshores era l'"underground" al "mainstream". Ja feia anys que, en publicacions alternatives i fanzins, s'estava obrint pas una nova generació d'il·lustradors i Mariscal va ser el primer a fer el salt a la popularitat. Per a molts de la meua generació, sens dubte, va haver-hi un abans i un després d'en Cobi.

- Com creus que serà el futur de la Il·lustració?

En un món on la imatge és cada cop més important, la il·lustració té molt de futur. Cada dibuix és fruit d'una subjectivitat diferent, la de l'autor o l'autora, i és un producte visual únic i inimitable. I això serà una eina de gran valor comunicatiu en un futur ple de pantalles.

■

DOCUMENTS HISTÒRICS

INVITACIÓ GRATIS AL CINEMA *ESPAÑA*

Cine ESPAÑA
PORT BOU

INVITACION GRATIS

Válida para dos niños acompañados con sus Padres para la Función que se celebra el **DOMINGO 29 - 2 - 76 - 12,30 mañana**

PELICULA

Tarzán y la Rebelión en la Jungla

A TODO COLOR

para niños de 2 a 90 años de edad

Una vez cubierto el aforo del local, la entrada quedará **CERRADA**

Aquesta vegada us proposem com a document històric una invitació gratis per a dos nens amb els seus pares, pel dia 29 de febrer de 1976, per anar al cinema *España* i visionar la pel·lícula *Tarzán y la rebelión en la jungla*.

Aquell diumenge al matí a més de poder veure una de Tarzan, dividida en dues parts, se sortejava un lot de joguines amb el número de la participació.

El programa comprenia les activitats següents:

- Presentació i salutació;
- primera part de la pel·lícula;
- a la mitja part: "elección de los niños que mostrarán sus condiciones artísticas";
- sorteig de joguines;
- repartiment de joguines entre els nens i nenes col·laboradors;
- segona part de la pel·lícula i fi de festa.

Tot un esdeveniment per a un matí de diumenge del mes de febrer. ■

LLENGUA

JOGUINES

Cari Oriol Serres

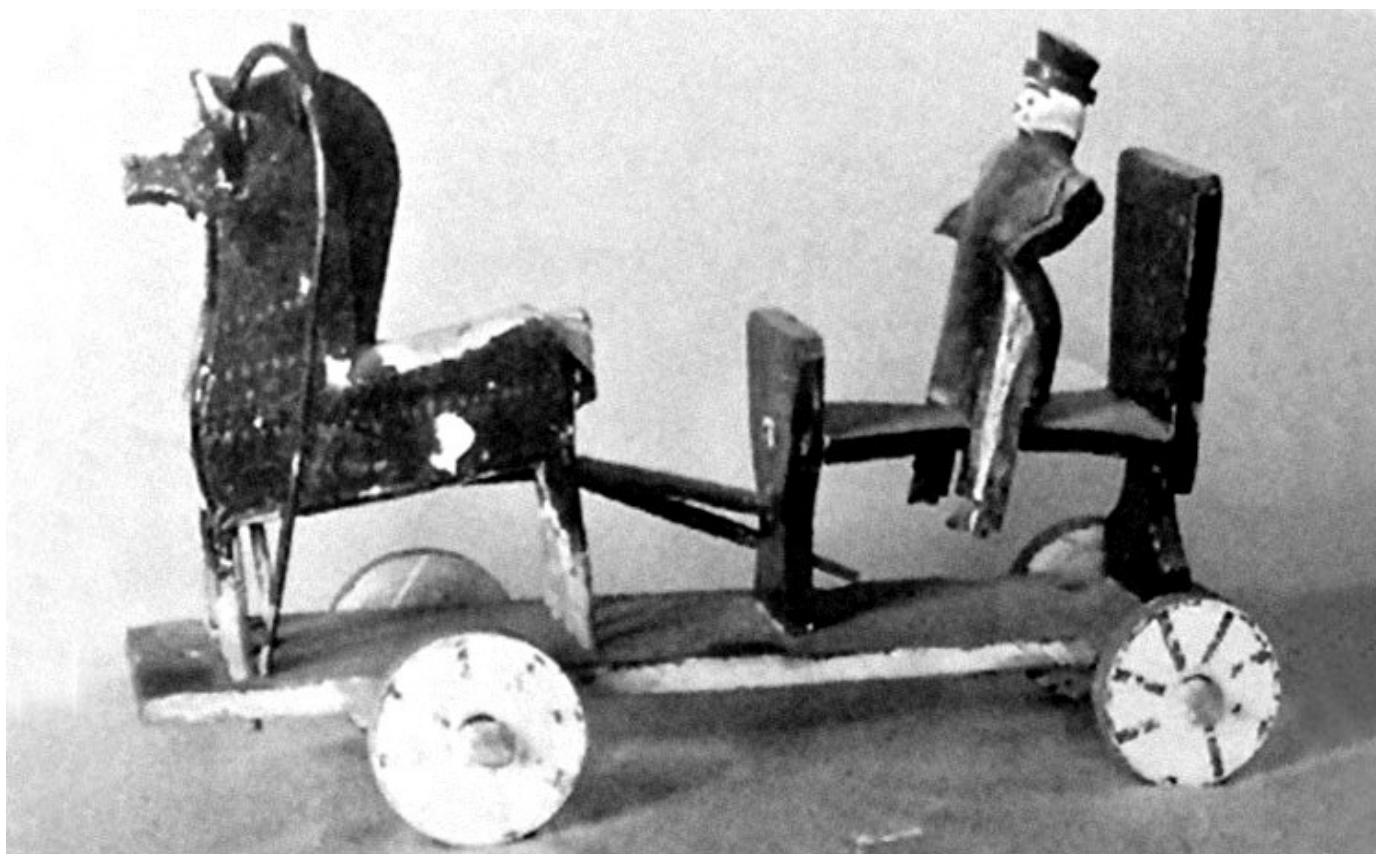
Les meves joguines són el relat dels records de la infantesa. Vivia a la carretera de Barcelona –la Casa Vella- entre les famílies Roig i Rovira. Enfront, l'hort dels Parramon i les oliveres que s'enfilaven fins a la carretera de dalt, imatge que ha perviscut a la meva memòria. Un terreny accidentat de pendents i desnivells ha emmarcat l'espai natural dels meus jocs infantils. Jugar era sortir de casa, trobar-nos amb d'altres nens i senzillament caminar, córrer sense témer les fatigoses pujades o jugar a l'amagatall.

Sovintejaven els enfrontaments bèl·lics armats amb les pedres de la muntanya. El practicant, Sr. Novés, va cosir punts a més d'un cap obert per una pedrada. En sóc testimoni.

L'apoteosi arribà quan ens preparaven per la Primera Comunió. Després del col·legi, anàvem a doctrina a la sagristia de l'església. Mossèn Carles, d'aire autoritari i amant de la disciplina, ens tenia separats els nens de les nenes, cosa molt pròpia d'aquella època. A la classe, no se sentia volar ni una mosca. Quan arribava el final tan desitjat, ens feia sortir amb un ordre més que matemàtic. Primer les nenes, pausadament, fins les escales, on agafàvem embranzida perquè sabíem que els noiarrs no trigarien a sortir i ens perseguirien amb no gaire bona intenció. Amb la por al cos, m'amagava en alguna escala, no fos que m'empaitessin. Recordo xiscles, estirades de cabell, empentes... Era l'hora de dinar i la cridòria arribava als tranquils comensals. Va córrer la veu que els nens de doctrina d'enguany eren uns salvatges, per la qual cosa les famílies ens venien a esperar. S'acabà l'aventura. Era tan divertit!

Amb el temps, m'he adonat que aquella diversió infantil coincidí amb les reflexions de Walter Benjamin sobre els joguets i els jocs infantils. Amb el terme *Erlebnis*, considera que l'objectiu del joc infantil recerca allò d'extraordinari, sensacional i nodrit d'un potencial enginyós. Les nostres ocurrències variaven cada dia, però la intenció era la mateixa: generar quelcom de novetat.

Una vegada, des de la carretera vam apropar-nos al cementiri per la part del darrere. Arran del muret –no hi havia les filferades actuals- col·locàrem tres o quatre pedres grosses, crec que tres, amb la intenció d'enfilarnos fins a la teulada dels nínxols superiors. Ja enlairats, corríem d'una banda a l'altra fins a rendir-

nos. Llavors, tot reposant, miràvem el blau immens del mar i del cel, que s'estenia davant dels nostres ulls. Ara penso que créixer davant d'aquesta bellesa, ens va fer especials, diferents, genuïns. De por no en teníem, gens ni mica. Els xiprers guardians vetllaven infructuosament. Si acudia alguna persona de visita al cementiri a portar flors, ens estiràvem a terra quasi sense respirar. Alguna cosa ens deia que allò no era gaire legal, però era divertit.

Un dia, un de nosaltres va treure massa el cap o no s'amagà prou bé, amb la sorpresa i l'ensurt un visitant va prorrompre en un crit d'esglai, la qual cosa ens va fer entendre ràpidament que allò prometia diversions excepcionals. Havíem trobat un joc malèvol que perfeccionàvem cada dia més a jutjar pels crits de la gent. Alguna persona m'identificà i avisà els pares. No cal que detalli la reprimenda i la prohibició consegüent. No ens fou possible transformar la vivència en hàbit, segons raona Walter Benjamin. Només em quedà el record en aquelles escales esglaonades de pedres que hi van romandre anys i panys.

De vegades érem més pacífics i tranquils. Ens entreteníem escorcollant el terreny i competint amb qui feia la troballa més interessant. És curiós el munt de porqueries que constituïen la nostra col·lecció particular: vidres de colors, pedres de forma original... coses que a vegades ignoràvem què eren realment o què havien estat. Ho esteníem tot i ens recreàvem contemplant el nostre tresor. Walter Benjamin sempre fou un gran col·leccionista, afeció que transporta al món de la infància. Per a ell, el nen és el primer i més gran col·leccionista. Explica que els nens tendeixen a freqüentar paratges tot esperant trobar en les deixalles objectes del món adult que,

relacionats entre sí d'una manera nova i capriciosa, elaboren amb ells els seus jocs: "els nens construeixen en el seu propi món objectual un món petit dins un altre de gran".

També teníem els nostres joguets, de Reis, dels padrins, de regals puntuals..., el gaudi dels quals es realitzava en un escenari domèstic i d'un ús individual. Per més que s'apleguessin diversos amiguets en una casa, el joguet era particular, quotidià i estable. És l'*Erfahrung* de Walter Benjamin, l'eterna uniformitat, a diferència de l'*Erlebnis*, el gaudi de la novetat i la sorpresa.

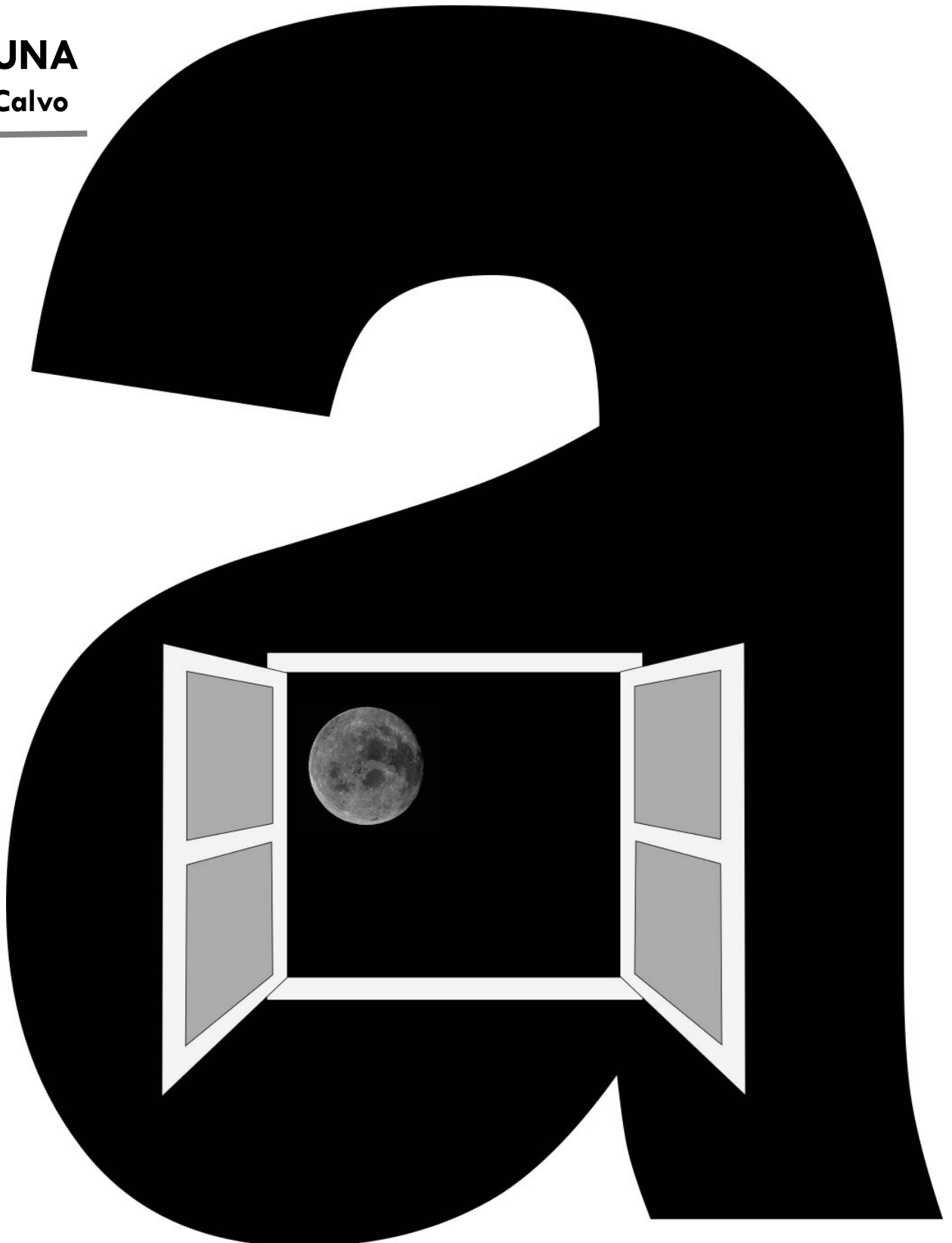
Recordar aquells joguets - potser encara en conservem algun- ens omple de melangia. Però en aquelles rialles per la muntanya amb el fred i el vent que ens empenyia, vam aprendre a conèixer els colors de la natura, la música dels ocells i el vol de les aus. En un cosmos diminut podíem explorar el món. Jugar era amb qui, no amb què.

Vist ara des de la meua perspectiva, ho valoro com un privilegi. Aprendérem a vagarejar per tots els racons i pujàvem corrents fins albirar la cimbella de la costa, un paisatge nítid i diàfan que, sense adonar-nos-en, ens purificava i ens convidava a resseguir amb la mirada l'immens horitzó. Aquells jocs infantils eixamplaven l'esperit del futur adult.

Recordar la infància sempre entristeix pel que té d'etapa perduda. Mai més no pujarem la muntanya ni riu-rem ni tindrem por ni tirarem pedres... Això és el que ens entristeix, com li succeïa a Walter Benjamin, que així ho diu: "sempre recordaré com vaig aprendre a caminar, però el que mai no podré fer serà tornar a aprendre a caminar". ■

POESIA

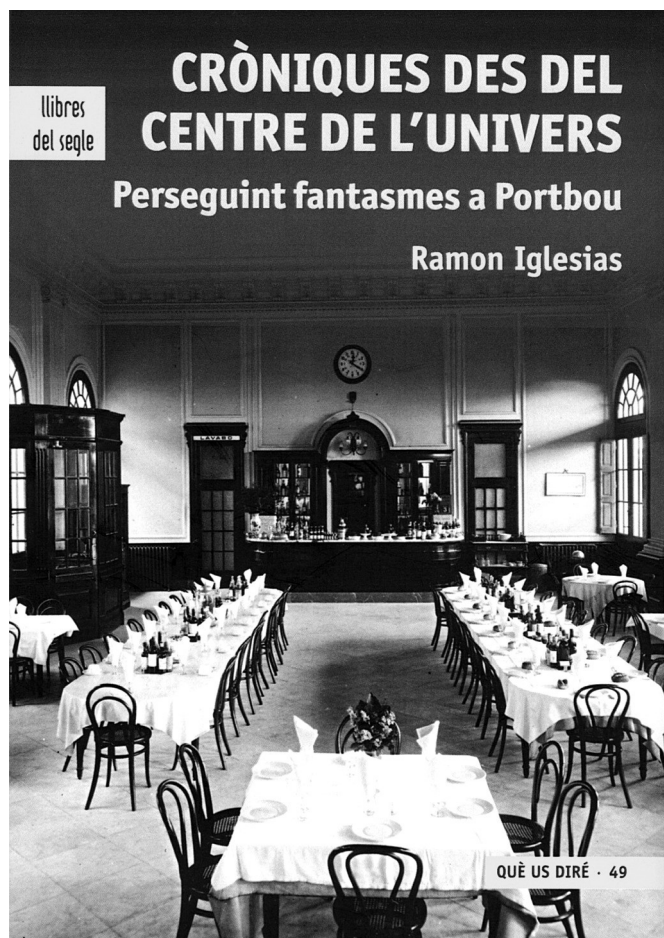
LLUNA
Agustí Calvo

L LIBRES

C RÒNIQUES DES DEL CENTRE DE L'UNIVERS

A continuació reproduïm la presentació del llibre, el passat 18 de juliol a la Rambla de Portbou, per Josep M. Dacosta, Daco pels amics.

lectors i també compradors de llibres, l'edició d'aquesta excel·lent obra no hauria tingut sentit.

A tu, Ramon, per convidar-me, ja que com comentaré sóc un gran admirador de Portbou i del teu estil periòdic i literari.

Una presentació de llibre és un bateig.

Abans de res hem de recordar que presentar un llibre és com assistir a un bateig, es tracta d'una festa, on el nadó és òbviament el llibre, el pare n'és l'autor -en Ramon-, els padrins són els editors -els qui paguen-, el públic són familiars, amics i saludats, i qui oficia la cerimònia, laica; això sí, és un servidor de tots vostès. Doncs som-hi!

Què fa un presentador com jo en una presentació com aquesta?

1-Soc admirador de Portbou

Sempre he pensat que Portbou és un indret extraordinàriament literari i m'ha sorprès la paradoxa que s'hagin escrit tan pocs llibres sobre aquest municipi fronterer.

Crec que la literatura és imprescindible per gaudir d'un lloc, i m'ha agradat aquesta combinació subtil de periodisme i literatura que és la crònica, que són les *Cròniques des del centre de l'Univers*...

Deixeu-me recordar una frase de Fernando Savater que ho deixa ben clar: «Soy incapaz de disfrutar de un lugar acerca del cual no he leído nada decente».

Per tant, ja tenim el llibre que Portbou necessitava.

Tot i això deixeu-me explicar-vos que Portbou és un lloc especial, molt literari. Us posaré dos exemples, ja que m'he documentat molt per poder realitzar aquest parell de coses:

La col·laboració en *El full de l'Albera Marítima*, amb dos articles: «Portbou, paradís fotogràfic» i «A Portbou, en tren».

Aquest mes de gener, la sortida amb els alumnes del curs que jo impartia sobre «Els camins de ronda de l'Alt Empordà». Vam venir a Portbou i vam fer un recorregut a partir de textos publicats de diversos autors sobre llocs portbouencs. Fins i tot vaig convidar a diversos portbouencs -avui alguns presents a l'acte- a que escrivissin un text sobre algun lloc del municipi. Em van respondre molt bé, ja que un dels trets de Portbou és tenir molt vilatans, residents o no, que publiquen textos lite-

“Salutació i agraïments:

En primer lloc a l'alcalde, Xavi Barranco, per acollir-nos a la Rambla, espai municipal, per celebrar aquest acte. Als editors: la periodista Marta Costa-Pau i del seu germà Roger Costa Pau, poeta, assagista i crític literari, per haver proposat a en Ramon la creació d'aquest llibre.

Al públic que avui heu vingut, ja que sense vosaltres, els

Fotografia Gussy

raris, periodístics o fins i tot cartes als directors dels diaris.

2-Soc fan dels escrits de Ramon Iglesias

Ramon Iglesias no necessita presentació. Com a portbouenc i periodista és persona ben coneguda. Tot i això els tutorials que ensenyen a fer presentacions de llibres estableixen l'obligatorietat de presentar l'autor, doncs som-hi:

Ramon Iglesias és de Portbou i va néixer el 1968, un dels anys amb més suc periodístic del segle XX. El maig francès i la Primavera de Praga va fer vessar rius de tinta i, encara millor, van il·lusionar molta gent.

En Ramon exerceix de periodista des de 1989, a diversos mitjans: *Diari de Girona*, *La Vanguardia*. Jo recordo que va col·laborar també al *Nou diari de Girona*, un rotatiu que va voler fer un nou periodisme però que es va trobar amb la realitat que la ciutat dels quatre rius només tenia lloc per dues capçaleres.

En Ramon és home de ràdio (després ho comprovarem), i ha col·laborat a Ràdio Girona i Ràdio Barcelona i actualment és director de continguts de SER Catalunya. Ha estat professor de periodisme en màsters, pràctiques a la ràdio.

Des del 2000 a 2020 ha escrit un dietari setmanal al *Diari de Girona* i durant cinc anys una crònica setmanal a *La Vanguardia* on Portbou apareix de forma recurrent i on es va començar a gestar aquest llibre.

L'estil d'en Ramon a les Cròniques

Els qui heu seguit el *Dietari* i heu llegit les *Cròniques* estareu d'acord que són relats:

amens. (que recrea, que entreté agradablement, que delecta plàcidament), és a dir, no hi ha detalls sobers;

sorprenents (ens fa descobrir històries que no coneixiem i que sense ell no haguéssim conegut mai);

divertits i alguns fins i tot còmics, on emprava un humor agradable i còmplice, sense ferir);

emotius, que desperten emocions, reaccions afectives intenses;

portbouegen, és una paraula que m'he inventat i vol dir que contribueix a augmentar l'orgull portbouenc, el goig d'estar en un municipi de tanta categoria literària. Visca Portbou!

Ramon Iglesias és home de ràdio

He dit que en Ramon és home de ràdio. Ho fa el seu estil dinàmic (la ràdio no vol silencis) l'amenitat (la ràdio no vol rotllos -la ràdio no ratlla-) i sobretot una bona veu. Comprovem-ho!

Farem un experiment sociològic (tranquils que ningú no ha de pujar a l'escenari). Li proposo que ens faci un espot sobre Portbou, d'uns 20 segons de durada, **però atenció!**, l'escollarem amb els ulls tancats per gaudir de la seva professionalitat en les ones hertzianes. Som-hi!

Les presentacions de llibres tenen una finalitat: vendre

llibres. També que el públic assistent pugui conèixer l'autor (els qui encara no el coneixen), felicitar-lo pel seu treball, (aconseguir dedicatòries i llibres signats), però recordem-ho, la finalitat és vendre llibres.

Jo us vull convèncer que és un llibre imprescindible, que l'heu de comprar tant els portbouencs, com els que no ho som (bé, ningú no és perfecte) (i jo també he comprat el llibre)...

Així us proposo el joc que he fet amb les *Cròniques*, que recordem que són 30 relats curts, amens, sorprenents, divertits, emotius (amb humor i emoció) i que ajuden a crear «relat» d'un racó de món que l'autor qualifica de «Centre de l'Univers».

El joc consisteix en un acròstic, és a dir, per a cada lletra del nom i cognom de Ramon Iglesias triar el que per a mi fa extraordinària cada crònica. Els que heu llegit el llibre podeu participar mentalment en la troballa de la relació entre la lletra del nom i cognom d'en Ramon i un dels aspectes sorprenents del llibre, els que fan que aquesta obra i també Portbou sigui excepcionals. Som-hi!

R, Rambla (oficines de la Gestapo, Guàrdia Civil i Agències de duana -Mercuri -)

A, Alcaldes (Benjamí Cervera i Xavi Barranco)

M, Mercader (3 Mercader's: Josep (gastronomia) + la nissaga (fusters i enterraments) i Jordi (Fundació Gala-Dalí))

O, (H)otel Califòrnia.

Em permetreu saludar Xavier Febrés, que avui no ha pogut venir, i esmentar la seva talla de periodista i escriptor com en Ramon Iglesias. Ho faré amb un brillant paràgraf sobre Portbou, sobre aquest (H)otel Califòrnia:

«[Aquests joves] de vegades prescindeixen del banyador, no són clients regulars de la perruqueria, fumen algun cigarret que no és tot de tabac i, en alguna ocasió, s'amanyaguen més del compte usual als espais públics»

N, N.N. No Name: la Noia de Portbou

I, Irresistible (Stephanie al jukebox)

G, Gómez Antonio, el Campaner (*Xiringuito*)

L, Leandre, la barca d'en Rafal Llombart (seguint la patent dels germans Basco)

E, Estraperlo, l'àvia Fina

S, Suïcidi (Walter Benjamín i *Passatges*)

I, Impost per la neteja de vagons (alcalde Miquel Cabré i el nen del kart vermell)

A, Ángeles Santos Torroella (la filla més important de Portbou)

S, Sis-cents de color rosa, Dalí i el mico surrealista

En definitiva estem davant d'una obra imprescindible per a tot portbouenc i per a tota persona que vulgui descobrir i gaudir d'aquest indret que recordem és el centre de l'Univers. " ■

FALÇ i ESTRELLES

Cari Oriol

L'escenari tan acollidor dels jardins del Centre Cívic Ca l'Herrero va acollir el passat 11 de juliol a les 7 de la tarda, l'acte de presentació del poemari de Pilar Parcerisas: *Falç i estrelles*.

Llibre molt ben editat a càrrec de la gironina editora Reremús, amb unes il·lustracions de luxe obra de la també gironina Carme Sanglas.

Cari Oriol Serres, catedràtica de literatura i assagista, oferí als assistents un estudi filològic del contingut del llibre.

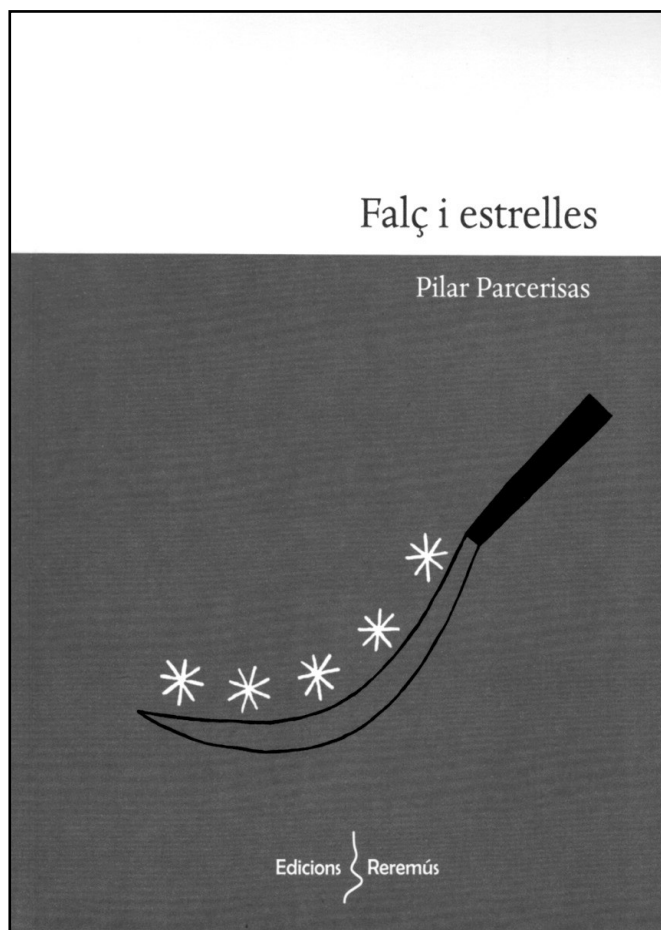
Tot seguit i per finalitzar l'acte, la rapsoda Maria Eulàlia Lacha, ens oferí un recital poètic d'algunes de les poesies del llibre, finalitzant la selecció amb el poema *Platges de Portbou*.

Pilar Parcerisas, doctora en art, ens tenia acostumats a un tipus de publicacions especialitzades. Aquest cop ens ha sorprès gratament.

Falç i estrelles conté un recull de poemes del seu ahir, breus pensaments i records que li han deixat petja.

Li coneixíem, no obstant això, un llibre en prosa: *Equipatge de mà*, on s'hi troben valoracions vivencials centrades en la seva Manresa natal.

Una copa de cava com a cloenda simbolitzà un brindis per al llibre i l'edició. ■

Fotografia J. Gubert

Un moment de la intervenció de Pilar Parcerissas

CALAIX DE SASTRE

NOTA DE PREMSA DE DEFEMSEM EL TREN DE L'EMPORDÀ La discriminació del tren convencional

Des de l'Associació Defensem el Tren de l'Empordà no entenem la brutal injustícia de suprimir l'estratègic tren MD de la línia R11 que sortia de Portbou a les 6:19 h del matí.

Una vegada més es posa de manifest que l'Estat espanyol i, particularment el trinomi Fomento/Renfe/Adif, no creu en la mobilitat sostenible i social, i prefereix donar un fort cop de destrucció contra l'equilibri territorial a l'Alt Empordà.

No entenem aquesta supressió quan, per exemple, l'Estat francès i, particularment, la regió d'Occitània està fomentant, amb fortes inversions públiques, el tren convencional, amb mesures socials com "el tren a un euro" o "el tren a cinc euros" i, a més, porta a terme una veritable campanya publicitària pública a favor del tren convencional, en uns moments crítics en què caldria reforçar el transport públic amb motiu de la crisi econòmica social i climàtica.

Aquí a l'Estat espanyol es fa tot el contrari. Es discrimi-

na el ferrocarril convencional i es pretén destruir-lo perquè tothom es passi a la mobilitat insostenible del vehicle privat supercontaminant. Tampoc entenem que les fronteres viàries amb l'Estat francès hagin obert el 22 de juny i, per contra, les fronteres ferroviàries han hagut d'esperar fins el passat 1 de juliol.

Davant d'aquesta situació tan lamentable i antisocial des de Defensem el Tren de l'Empordà considerem que ha arribat l'hora que els representants polítics empordanesos i gironins, així com els ajuntaments, el Consell Comarcal de l'Alt Empordà, la Diputació de Girona, la Generalitat i la societat civil empordanesa i gironina (sindicats, patronals, Cambra de Comerç i d'altres) portin a terme les justes, imprescindibles i necessàries accions polítiques, socials i reivindicatives per tal de restaurar la dignitat ferroviària i exigir una veritable modernització de la estratègica i transfronterera línia del tren convencional R11, especialment en el tram entre Figueres/Portbou/Cervera de la Marenda. ■

P PRESENTACIÓ DEL LLIBRE “LA TRAGÈDIA DEL COMTE PONÇ V D’EMPÚRIES I EL DECLIVI DEL CASTELL DE QUERMANÇÓ”

Fotografia GironaNoticies.com

El dissabte 29 de juny a la sala Walter Benjamin de Portbou es va presentar el llibre de José Mañoso *La tragèdia del Comte Ponç V d'Empúries i el declivi del Castell de Quermançó*. L'acte que va comptar amb la participació de Jaume Simon, qui ha estat el coordinador de l'obra.

L'activitat, organitzada per l'entitat Passatges de Cultura Contemporània de Portbou i pels Amics del Castell de Quermançó de Vilajuïga i amb la col·laboració de l'Ajuntament de Portbou, també va gaudir de la presència de diversos representants de l'entitat cultural agermanada Salvem Querroig, de Banyuls de la Marenda. Més enllà de la presentació, durant la tarda també es va projectar el curtmetratge *Quermançó, camí de trobadors*.

El llibre, que ja es pot adquirir a les llibreries de Figueres Abacus i L'Auca, narra les aventures de Ponç V, comte d'Empúries i fill de la vescomtessa Sibila de Palau, que a causa d'un cúmul de circumstàncies dispars es va veure obligat a entrar en combat i esdevenir així un protagonista històric, en un moment en el qual el comtat d'Empúries no passava per una de les seves millors èpoques.

Finalment, i després de la gran victòria assolida contra francesos i croats, Quermançó va quedar alliberada i Ponç V va rebre favors reials fins a aconseguir una gran etapa d'esplendor. No obstant això, amb el temps va haver d'enfrontar-se a durs cops, com ara la

pèrdua del seu fill Hug, mort assassinat, o de la seva filla Blancaflor, la 'nineta dels seus ulls'. Com a sùmmum d'aquestes malastrugances, va ordenar capturar una nau veneciana, per la qual cosa va ser denunciat pel Papa. Massa adversitats per una vida que estava encaminada a un destí tràgic. ■

EL SUPREM ESPANYOL OBLIGA AL PAÍS VALENCIÀ I CATALUNYA A COMUNICAR-SE EXCLUSIVAMENT EN ESPANYOL

El Tribunal Suprem espanyol ha confirmat la sentència del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana (TSJCV) que, d'una banda, anul·la l'ús preferent del català en l'Administració valenciana, i, de l'altra, prohibeix al País Valencià, el Principat i les Illes de fer servir el català per a comunicar-se institucionalment, cosa que fins ara es feia amb normalitat.

La sentència que confirma el Suprem anul·lava onze articles i una disposició final del decret que regula l'ús de les llengües oficials al País Valencià, i que va ser aprovat pel Consell, fet que vulnera l'autogovern, que té competència en matèria de llengües oficials. Els articles donaven un ús preferent al català respecte del castellà en assumptes com les notificacions en els tràmits administratius, la retolació d'edificis i dependències públiques, la comunicació entre els treballadors públics i la d'aquests amb els ciutadans, les publicacions i publicitat institucional, els contractes amb proveïdors, i la retolació de carreteres, camins i més dependències i serveis d'interès públic que depenen d'entitats locals. D'una altra banda, el Suprem considera que la decisió sobre la llengua amb què les institucions del País Valencià s'han d'adreçar a les del Principat i les Illes és competència de l'Estat espanyol. Argumenta que la Generalitat pot regular la cooficialitat de la llengua pròpia, però això no l'autoritza a "alterar el marc que deriva de la constitució i dels estatuts d'autonomia". D'aquesta manera, el tribunal espanyol ignora la pertinença del País Valencià, el Principat i les Illes al mateix àmbit lingüístic, i se centra exclusivament en el fet que cada llengua és oficial només dins del territori de la comunitat. Per tant, estableix que la regulació de l'ús de la llengua en què una comunitat s'adreça a una altra "és atribuïda exclusivament a l'Estat".

La resolució del Tribunal Suprem ha rebutjat, així doncs, el recurs interposat per l'advocacia de la Generalitat i la Intersindical Valenciana contra la sentència del TSJCV. Aquella sentència estimava dos recursos interposats per dos diputats del Partit Popular i per la *Central Sindical Independiente y de Funcionarios* (CSIF) que exigien la supressió dels articles esmentats.

Els arguments de la Generalitat i la Intersindical Valenciana.

L'advocacia de la Generalitat al·ludia a l'article 4 del Decret, que es manté vigent, i que estableix que "el valencià és la llengua pròpia de l'Administració de la Generalitat i, com a tal, serà la llengua destacada d'ús normal i general, sense que es pugui entendre d'aques-

ta declaració cap limitació respecte de l'altra llengua oficial". També demanava de considerar d'ajustar al dret que les administracions valencianes, en emetre notificacions i redactar documents amb efectes a les Illes Balears i al Principat, ho fessin en llengua valenciana.

La intersindical, d'una altra banda, argüïa que el TSJCV ha dictat sentències contra la seva pròpia jurisprudència des del 2005, on s'admetia que valencià i català són dues denominacions d'una mateixa llengua i que això està d'acord amb la legislació vigent. Quant a l'afirmació que el decret original discrimina el castellà, argumentava que una regulació diferenciada no implica "cap discriminació respecte de les persones que volen usar el castellà, ni tampoc de les administracions de territoris de predomini lingüístic castellà".

Indignació per la decisió

"El Tribunal ataca l'autogovern i fins i tot la ciència". La decisió del tribunal espanyol ha estat durament criticada. Acció Cultural pel País Valencià ha denunciat que la resolució del Suprem "ataca l'autogovern del poble valencià i fins i tot la ciència", perquè "nega a les administracions que comparteixen l'àmbit català el dret a parlar entre elles en la seua llengua". Així mateix, Plataforma per a la Llengua al País Valencià ha rebutjat la decisió i ha ironitzat sobre els coneixements lingüístics del tribunal, recordant que l'Acadèmia Valenciana de la Llengua reconeix la unitat lingüística dels Països Catalans. ■

PINTURA DE LA BADIA DE PORTBOU A LA RAMBLA DE CATALUNYA

Fotografia J. Gubert

Al bell mig de la Rambla de Catalunya de Portbou, a la paret que tapa el baix buit de la casa amb el núm. 14 (on estava ubicat fa anys el banc Banesto), la pintora Gemma Romero Goday i Andreu Llorca, van pintar durant tres

dies, una de les vistes més característiques de la nostra badia.

Des d'aquestes planes volem felicitar als pintors i agrair aquesta agradable iniciativa. ■

XXIè MISSATGE DE SANT JOAN. FLAMA DEL CANIGÓ

Un any més us oferim el Missatge de la Flama del Canigó del passat 24 de juny d'enguany.

"Fidelment, seguint un ritual elaborat fa més de mig segle, nord-catalans han portat la Flama del Canigó a molt pobles com a senyal d'unió entre nord i sud del Principat i també de fidelitat a les arrels comunes.

Durant decennis tot ha servit per reduir els contactes entre els dos vessants del Pirineu: guerres, dictadures, ocupacions, epidèmies, controls, etc.

Enguany, degut a les circumstàncies sanitàries que vivim, no podem celebrar aquesta festa amb el lluit dels anys anteriors. Però gràcies a tot som aquí!

Amb la Flama del Canigó hem conservat els lligams i els hem enfortit. La tradició de les Fogueres de Sant Joan o Fogueres del Solstici d'Estiu s'ha mantingut viva.

Les fogueres saluden l'arribada de l'estiu, temps de collita i d'abundància. Amb elles van lligades una multitud de costums que cal també preservar.

La Flama del Canigó és el símbol màgic d'unió entre les terres dels Països Catalans, en defensa de la llengua, la cultura i les llibertats. Recordem que fa tres anys que companys catalans són detinguts pel sol delictes d'opinió.

Que la Flama del Canigó, ambaixadora de tot un Poble i missatgera d'amor i d'esperança per un món millor il·lumini les nostres terres i que sigui per a tothom una nit de pau, d'alegria i de germanor. De Salses a Guardamar i de Fraga a Maó: Visca la Flama del Canigó! Visquin les fogueres de Sant Joan! Visquin els Països Catalans! I Visca Portbou!" ■

GUANYADORS DEL CONCURS DE FOTOGRAFIA

Fotografia J. Gubert

El passat 20 de juny es van entregar els premis del Concurs de fotografia de Portbou amb càmera de telèfon mòbil. Les guanyadores varen ser:

- Primer premi per la fotografia d'Aïna Gómez Noves.
- Segon premi per la fotografia de Rosa Piferrer Soler.
- Tercer premi per la fotografia de Saray Lobato Atero. ■

Rail sider
Mediterráneo

Terminal ADIF Mercaderies
17497 Portbou (Girona)
Telèfon (00-34) 972 390 404 Fax (00-34) 972 390 482

INFORMACIÓ

SUMARI

Podeu enviar els vostres escrits a l'adreça Passeig de la Sardana 3, 2n. pis - 17497 Portbou, o bé al correu electrònic elfull@wanadoo.es, o al fax (00 34) 972 390 331, amb una llargada màxima de dos fulls DIN A4 a doble espai.

El Full sempre es reserva el dret de la publicació per raons temàtiques o d'extensió.

S'accepten pseudònims sempre i quan vagin acompanyats de nom i cognoms, núm. document d'identitat, adreça i telèfon de contacte.

El Full només respon de les seccions Editorial, Calaix de sastre, la Fotografia, Documents històrics i Records del passat. Els altres escrits i ninotalles són responsabilitat dels seus propis autors.

EL FULL

Publicació Catalana, Independent, Cultural i Gratuïta.

EDITA

Amics de Portbou

DOMICILI SOCIAL

Rambla de Catalunya 24
17497 Portbou - Catalunya

CONSELL EDITORIAL

Josep M Loste i Romero, Maria Juandó i Llimona, Fèlix Balanzó i Guerendiain, Jordi Banyeres i Barril i Joan Gubert i Macias

MAQUETACIÓ i FORMAT

Joan Gubert i Macias

Amb la col·laboració de

Ajuntament de Portbou

Diputació de Girona

SOLUCIONS

MEIRO

	5	1	4	2	3
3	2	5	1		4
4		2	5	3	1
5	4	3		1	2
2	1	4	3	5	
1	3		2	4	5

El Full s'imprimeix amb paper ecològic lliure de CFC

NINOTALLA	2
EDITORIAL	
Llançà, la Mar d'Amunt i l'Alt Empordà	3
Un estiu diferent amb la Covid-19	3
OPINIÓ	
El tren que ha passat	4
M'han enganyat com un "chino"	6
MONOGRÀFIC	
Costa Brava després de la Covid-19	7
Portbou, Loste, jo i el turisme	9
Turisme de futur, turisme sostenible	11
Intermodalitat	12
El turisme de la Costa Brava després de la Covid-19	13
L'ENTREVISTA	
Entrevista a Xavi Ramiro i Granollers	14
DOCUMENTS HISTÒRICS	
Invitació gratis al cinema <i>España</i>	16
LLENGUA	
Joguines	17
POESIA	
Lluna	19
LLIBRES	
Cròniques des del centre de l'univers	20
Falç i estrelles	22
CALAIX DE SASTRE	24
PASSATEMPS EL FULL	
Sopa catalana	29
Meiro	29
SUMARI	30
RECORDS DEL PASSAT	31
NINOTALLA	32

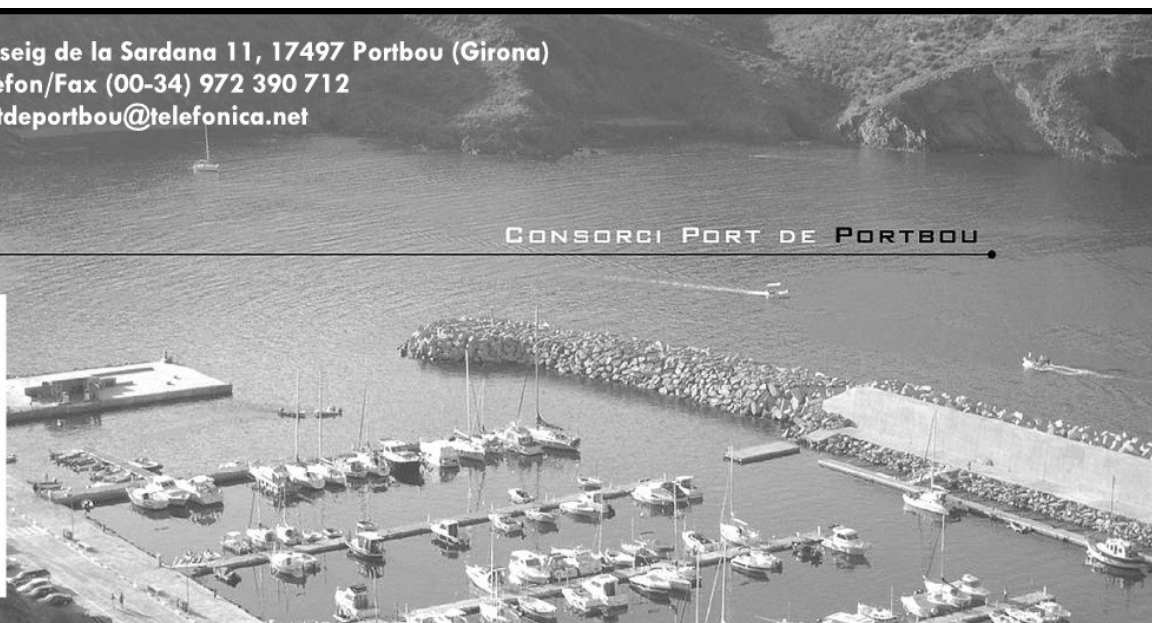
RECORDS DEL PASSAT

Fotografia, de començaments de 1940, d'un pescador cosint una xarxa de pescar a la platja de Portbou. ■

Passeig de la Sardana 11, 17497 Portbou (Girona)
Telèfon/Fax (00-34) 972 390 712
portdeportbou@telefonica.net

CONSORCI PORT DE PORTBOU

NINOTALLA

Joan Martin Rubio

serveis editorials
 disseny i comunicació gràfica
 preimpresió i impressió
 serveis de reproducció digital

m gràfiques montserrat

T. 972 500 344
www.grafiquesmontserrat.com

l'orientem